

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

8 septembrie 2022 *

„Trimitere preliminară – Protecția speciilor faunei și florei sălbatice prin controlul comerțului cu acestea – Regulamentul (CE) nr. 338/97 – Articolul 8 alineatul (3) litera (d) – Noțiunea de «exemplare din specii de animale născute și crescute în captivitate» – Regulamentul (CE) nr. 865/2006 – Articolul 1 punctul 3 – Noțiunea de «animale de reproducere» – Articolul 54 punctul 2 – Stabilirea animalelor de reproducere – Controlul ascendenței”

În cauza C-659/20,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Nejvyšší správní soud (Curtea Administrativă Supremă, Republica Cehă) prin decizia din 25 noiembrie 2020, primită la Curte la 4 decembrie 2020, în procedura

ET

împotriva

Ministerstvo životního prostředí,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul C. Lycourgos, președinte de cameră, domnii S. Rodin (raportor) și J.-C. Bonichot și doamnele L. S. Rossi și O. Spineanu-Matei, judecători,

avocat general: doamna L. Medina,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru ET, de P. Pařil, advokát;
- pentru guvernul ceh, de L. Dvořáková, M. Smolek și J. Vlácil, în calitate de agenți;
- pentru guvernul slovac, de S. Ondrášiková, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de P. Ondrůšek și C. Valero, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: ceha.

după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 3 martie 2022,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 1 punctul 3 și a articolului 54 punctul 2 din Regulamentul (CE) nr. 865/2006 al Comisiei din 4 mai 2006 de stabilire a normelor de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 338/97 al Consiliului privind protecția speciilor faunei și florei sălbatice prin controlul comerțului cu acestea (JO 2006, L 166, p. 1, Ediție specială, 15/vol. 16, p. 104).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei proceduri de recurs între ET, pe de o parte, și Ministerstvo životního prostředí (Ministerul Mediului, Republica Cehă), pe de altă parte, în legătură cu acordarea unei derogări de la interzicerea activităților comerciale pentru cinci exemplare de papagal Ara Hiacint (*Anodorhynchus hyacinthinus*).

Cadrul juridic

Dreptul internațional

- 3 Convenția privind comerțul internațional cu specii ale faunei și florei sălbatice pe cale de dispariție, semnată la Washington la 3 martie 1973 (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 993, nr. I-14537, denumită în continuare „CITES”), are drept obiectiv să garanteze că, prin comerțul internațional cu specii incluse în anexele sale, precum și cu părți și produse provenite de la speciile respective, nu se dăunează conservării biodiversității și că acest comerț se bazează pe o utilizare durabilă a speciilor sălbatice.
- 4 CITES, la care Uniunea Europeană a devenit parte la 8 iulie 2015, a fost pusă în aplicare în cadrul Uniunii începând cu 1 ianuarie 1984 în temeiul Regulamentului (CEE) nr. 3626/82 al Consiliului din 3 decembrie 1982 privind aplicarea în Comunitate a Convenției privind comerțul internațional cu specii ale faunei și florei sălbatice pe cale de dispariție (JO 1982, L 384, p. 1). Acest regulament a fost abrogat prin Regulamentul (CE) nr. 338/97 al Consiliului din 9 decembrie 1996 privind protecția speciilor faunei și florei sălbatice prin controlul comerțului cu acestea (JO 1997, L 61, p. 1, Ediție specială, 15/vol. 3, p. 239), al cărui articol 1 al doilea paragraf prevede că regulamentul se aplică cu respectarea obiectivelor, principiilor și dispozițiilor CITES.
- 5 Articolul II alineatul 1 din CITES, intitulat „Principii fundamentale”, prevede:
„Apendicele I include toate speciile amenințate cu dispariția care sunt sau pot fi afectate ca urmare a comerțului. Comerțul cu exemplare din aceste specii trebuie supus unei reglementări deosebit de stricte pentru a nu pune și mai mult în pericol supraviețuirea speciilor respective și trebuie autorizat numai în circumstanțe excepționale.”
- 6 Începând din 22 octombrie 1987, specia Ara Hiacint face parte din anexa I la CITES.

- 7 Alineatul 1 litera (c) din Rezoluția 10.16 a Conferinței Părților la CITES (denumită în continuare „Rezoluția conf. 10.16”), intitulat „Cu privire la terminologie”, are următorul conținut:
- „[Conferința Părților la CITES] ADOPTĂ următoarele definiții ale expresiilor utilizate în prezenta rezoluție:
- [...]
- (c) «animale de reproducere» dintr-o unitate de creștere a animalelor înseamnă totalitatea animalelor dintr-o unitate de creștere a animalelor care sunt utilizate pentru reproducere [...]
- 8 Alineatul 2 litera (b) subpunctul (ii) litera A din această rezoluție, intitulat „Cu privire la expresia «crescut în captivitate»”, prevede:
- „[Conferința Părților la CITES] DECIDE:
- [...]
- (b) că expresia «crescut în captivitate» se interpretează în sensul că se referă numai la exemplarele, conform definiției date acestui termen la articolul I litera (b) din [CITES], născute sau produse în alt mod într-un mediu controlat și se aplică numai:
- [...]
- (ii) dacă animalele de reproducere, la cererea autorităților guvernamentale competente din țara exportatoare:
- A au fost stabilite în conformitate cu dispozițiile CITES și ale legilor naționale relevante și într-un mod care să nu prejudicieze supraviețuirea speciei în natură.”
- 9 Alineatul 5 litera (a) din Rezoluția 12.10 a Conferinței Părților la CITES (denumită în continuare „Rezoluția conf. 12.10”) prevede:
- „[Conferința Părților la CITES] DECIDE:
- (a) că o unitate poate fi înregistrată în conformitate cu procedura prevăzută în prezenta rezoluție numai dacă exemplarele produse de aceasta pot fi calificate drept exemplare «crescute în captivitate», în conformitate cu dispozițiile Rezoluției conf. 10.16 (Rev.)”
- 10 Anexa I la Rezoluția conf. 12.10, intitulată „Informații care trebuie furnizate Secretariatului de către organul de gestiune cu privire la unitățile care urmează să fie înregistrate”, stabilește o listă cu 16 categorii de date care trebuie comunicate Secretariatului CITES, printre care figurează și numele și adresa proprietarului și ale administratorului unității de creștere a animalelor în captivitate, data înființării unității respective și descrierea instalațiilor destinate adăpostirii și împiedicării evadării exemplarelor.

Dreptul Uniunii

Regulamentul nr. 338/97

- 11 Considerentul (10) al Regulamentului nr. 338/97 precizează:

„Întrucât, în scopul de a asigura protecția cea mai completă posibil pentru speciile reglementate de prezentul regulament, este necesar să se prevadă dispoziții menite să controleze în Comunitate comerțul și circulația, precum și condițiile pentru adăpostirea exemplarelor; întrucât, certificatele eliberate în temeiul prezentului regulament, care contribuie la controlul acestor activități, trebuie să facă obiectul unor norme comune privind eliberarea, valabilitatea și utilizarea acestora.”

- 12 Potrivit articolului 1 primul paragraf din Regulamentul nr. 338/97, intitulat „Obiect”:

„Obiectul prezentului regulament constă în protejarea speciilor de faună și floră sălbatice și asigurarea conservării prin controlarea comerțului acestora, în conformitate cu articolele următoare.”

- 13 Articolul 8 alineatele (1) și (2) și alineatul (3) litera (d) din regulamentul menționat, intitulat „Dispoziții referitoare la controlul activităților comerciale”, prevede:

„(1) Sunt interzise cumpărarea, oferta de cumpărare, achiziția în scopuri comerciale, expunerea în scopuri comerciale, utilizarea în scop lucrativ și vânzarea, păstrarea pentru vânzare, punerea în vânzare sau transportul pentru vânzare al exemplarelor speciilor incluse la anexa A.

(2) Statele membre pot interzice deținerea exemplarelor, în special a animalelor vii, aparținând speciilor de la anexa A.

(3) În conformitate cu cerințele altor acte legislative comunitare privind conservarea faunei și florei sălbatice, se poate face derogare de la interdicțiile prevăzute la alineatul (1), cu condiția să se obțină de la organul de gestionare al statului membru în care se găsesc exemplarele, un certificat în acest scop, eliberat în considerarea fiecărui caz în parte, atunci când exemplarele:

[...]

(d) sunt exemplare născute și crescute în captivitate, ale unei specii de animale sau exemplare înmulțite artificial ale unei specii de plante sau o parte sau un produs obținut din asemenea exemplare.”

- 14 Specia *Anodorhynchus*, care cuprinde animalele cu denumirile comune „*Anodorhynchus* spp.”, figurează în anexa A la același regulament.

Regulamentul nr. 865/2006

- 15 Considerentul (1) al Regulamentului nr. 865/2006 are următorul conținut:

„Trebuie adoptate dispoziții pentru punerea în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 338/97 și pentru asigurarea respectării integrale a dispozițiilor [CITES].”

16 Articolul 1 punctul 3 din regulamentul menționat, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentului regulament și în completarea definițiilor prevăzute la articolul 2 din Regulamentul (CE) nr. 338/97, se aplică următoarele definiții:

[...]

3. «animale de reproducere» înseamnă totalitatea animalelor dintr-o unitate de creștere a animalelor care sunt utilizate pentru reproducere.”

17 Articolul 54 punctul 2 din acest regulament, intitulat „Exemplare din specii [de] animale, născute și crescute în captivitate”, prevede:

„Fără a aduce atingere articolului 55, se consideră că un exemplar dintr-o specie de animale este născut și crescut în captivitate numai în cazul în care o autoritate de gestionare competentă, în urma consultării unei autorități științifice competente din statul membru în cauză, are certitudinea că sunt respectate următoarele criterii:

[...]

2. animalele de reproducere au fost stabilite în conformitate cu dispozițiile legale aplicabile acestora în momentul achiziției și într-un mod care să nu prejudicieze supraviețuirea speciei respective în natură.”

18 Potrivit articolului 55 din Regulamentul nr. 865/2006, intitulat „Stabilirea ascendenței”:

„În cazul în care, în sensul articolului 54, al articolului 62 alineatul (1) sau al articolului 63 alineatul (1), o autoritate competentă consideră că este necesar să se stabilească ascendența unui animal printr-o analiză de sânge sau de țesut, rezultatele acestei analize sau probele necesare sunt accesibile în conformitate cu dispozițiile autorității respective.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

19 ET este crescător de papagali în Republica Cehă. La 21 ianuarie 2015, acesta a solicitat krajský úřad (autoritatea regională, Republica Cehă) competente acordarea unei derogări de la interzicerea activităților comerciale pentru cinci exemplare de papagal Ara Hiacint (*Anodorhynchus hyacinthinus*) născuți în cursul anului 2014 în crescătoria sa.

20 Bunicii acestor papagali (denumiți în continuare „exemplarele-bunici”) au fost importați într-o primă etapă la Bratislava (Slovacia) de un cetățean uruguayan și într-o a doua etapă, cu mașina, în Republica Cehă în luna iunie 1993 de FU, în împrejurări incompatibile cu CITES.

21 Cu ocazia transportului în Republica Cehă, vehiculul a fost reținut la graniță de autoritățile vamale, iar exemplarele-bunici au fost confiscate ulterior printr-o decizie administrativă. Aceasta a fost însă anulată de Vrchní soud v Praze (Curtea Superioară din Praga, Republica Cehă) în cursul anului 1996.

- 22 Autoritatea administrativă competentă i-a înapoiat astfel exemplarele-bunici lui FU, care ulterior le-a dat cu titlu de împrumut unei terțe persoane, numită GV. Aceasta a obținut de pe urma lor o pereche în cursul anului 2000, pe care a crescut-o (denumită în continuare „exemplarele-părinți”). ET a achiziționat aceste exemplare de la GV, în cursul aceluiași an, fără ca valabilitatea transferului dreptului de proprietate să fi fost contestată.
- 23 Autoritatea regională competentă a refuzat să acorde derogarea solicitată de ET la 21 ianuarie 2015, întemeindu-se pe avizul dat de Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (Agenția pentru Protecția Naturii și a Peisajului din Republica Cehă), care privea compatibilitatea achiziționării de către ET a animalelor de reproducere cu articolul 54 punctul 2 din Regulamentul nr. 856/2006. Potrivit acestui aviz, nu se putea afirma cu certitudine dacă aceste animale de reproducere fuseseră stabilite în conformitate cu dispozițiile legale, întrucât registrele din 1998, care menționau exemplarele-părinți, conțineau numeroase nereguli și nu preluau alte informații cu privire la originea exemplarelor în discuție.
- 24 ET a formulat o cale de atac administrativă împotriva acestui refuz, în cadrul căreia a susținut că autoritatea regională competentă a interpretat în mod eronat noțiunea de „animale de reproducere”, astfel de animale de reproducere constând, în opinia sa, numai în exemplarele-părinți și în descendenții acestora, astfel încât această autoritate nu era autorizată să examineze originea exemplarelor-bunici.
- 25 Ministerul Mediului a respins această cale de atac, considerând că modul în care au fost dobândite exemplarele-bunici era determinant și că nu i se putea acorda o derogare lui ET, acesta nefiind în măsură să demonstreze originea exemplarelor respective.
- 26 ET a formulat o cale de atac împotriva deciziei de respingere a căii sale de atac administrative la Krajský soud v Hradci Králové (Curtea Regională din Hradec Králové, Republica Cehă).
- 27 Această instanță a respins calea de atac pentru motivul că comerțul cu papagalii din specia *Anodorhynchus* nu poate fi autorizat decât în măsura în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 54 din Regulamentul nr. 865/2006. Or, potrivit instanței menționate, niciuna dintre condițiile formulate la articolul 54 punctul 2 din regulamentul menționat nu era îndeplinită în speță.
- 28 Mai precis, Krajský soud v Hradci Králové (Curtea Regională din Hradec Králové) a constatat în hotărârea sa că, la data importului exemplarelor-bunici în Republica Cehă, CITES era în vigoare în statul membru respectiv și se afla integrată în ordinea internă prin legislația națională. Instanța menționată a considerat că, pe de o parte, potrivit dispozițiilor de transpunere a CITES în dreptul ceh, se admite examinarea originii animalelor de reproducere până la exemplarele-bunici și că, pe de altă parte, noțiunea de „animale de reproducere”, în sensul Regulamentului nr. 865/2006, cuprinde în speță cele trei generații de papagali și că, prin urmare, autoritatea regională competentă putea solicita dovada originii exemplarelor-bunici.
- 29 ET a atacat cu recurs această hotărâre la Nejvyšší správní soud (Curtea Administrativă Supremă, Republica Cehă), susținând că Krajský soud v Hradci Králové (Curtea Regională din Hradec Králové) a interpretat în mod eronat noțiunea de „animale de reproducere” în sensul Regulamentului nr. 865/2006.

- 30 Nejvyšší správní soud (Curtea Administrativă Supremă) arată că părțile în discuție în litigiul principal nu contestă că, pe de o parte, exemplarele-părinți s-au născut în captivitate, în cursul anului 2000, în Republica Cehă și că achiziționarea lor de către ET era, ca atare, legală și, pe de altă parte, că originea exemplarelor-bunici este suspectă. Prin urmare, această instanță se întreabă, în primul rând, dacă noțiunea de „animale de reproducere”, în sensul articolului 54 punctul 2 din Regulamentul nr. 865/2006, cuprinde și ascendenții unor astfel de animale situați pe teritoriul unui stat membru.
- 31 În al doilea rând, dacă noțiunea de „animale de reproducere” ar trebui interpretată în sens strict, s-ar pune problema dacă noțiunea de „stabilire” a unor astfel de animale de reproducere, care figurează la articolul 54 punctul 2 din Regulamentul nr. 865/2006, vizează numai în speță dobândirea exemplarelor-părinți utilizate pentru reproducere sau, dimpotrivă, începutul liniei de reproducere, și anume în speță dobândirea exemplarelor-bunici.
- 32 În al treilea rând, instanța de trimitere se întreabă dacă ar mai trebui luate în considerare anumite împrejurări specifice în cadrul examinării cererii de derogare adresate de ET.
- 33 În această privință, instanța menționată amintește că ET a dobândit exemplarele-părinți în mod legal și că, la data acestei achiziții, pe de o parte, Republica Cehă nu făcea parte din Uniunea Europeană și, pe de altă parte, deși CITES era în vigoare în cadrul acesteia, legislația națională care a transpus-o nu impunea eliberarea unui certificat, în sensul CITES, în cazul cesionării în interiorul aceluiași stat. Prin urmare, instanța menționată apreciază că ET se putea prevala de o încredere legitimă cu privire la autorizarea comerțului cu descendenții acestor exemplare-părinți, cel puțin în Republica Cehă.
- 34 De asemenea, instanța de trimitere consideră că faptul că exemplarele-bunici au fost restituite lui FU în temeiul unei hotărâri judecătorești ar putea să trebuiască să fie luat în considerare în cadrul examinării unei cereri de derogare, la fel ca și argumentul lui ET potrivit căruia comerțul cu exemplarele născute în captivitate ar determina scăderea cererii de achiziții nelegale de exemplare capturate în natură. În sfârșit, această instanță arată că, în cazul în care lui ET nu i s-ar acorda derogarea solicitată, dreptul său de proprietate ar fi redus la dreptul de a deține exemplarele-părinți și, eventual, descendenții acestora, fără a avea drept de dispoziție juridică asupra acestora.
- 35 În aceste condiții, Nejvyšší správní soud (Curtea Administrativă Supremă) a decis să suspende examinarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Animalele de reproducere, în sensul [Regulamentului nr. 865/2006], includ exemplarele care sunt părinți ai exemplarelor crescute de un anumit crescător, chiar dacă acesta nu a fost niciodată proprietarul sau deținătorul acestora?
- 2) În cazul în care la prima întrebare se va răspunde că exemplarele parentale nu fac parte din animalele de reproducere, atunci autoritățile competente, la examinarea respectării condiției prevăzute la articolul 54 punctul 2 din [Regulamentul nr. 865/2006], referitoare la stabilirea animalelor de reproducere în conformitate cu dispozițiile legale și într-un mod care să nu prejudicieze supraviețuirea exemplarelor sălbatice, au dreptul de a controla originea acestor exemplare parentale și de a aprecia, pe acest temei, dacă animalele de reproducere au fost stabilite în conformitate cu normele prevăzute la articolul 54 punctul 2 din acest regulament?

- 3) La examinarea respectării condiției prevăzute la articolul 54 punctul 2 din [Regulamentul nr. 865/2006], referitoare la stabilirea animalelor de reproducere în conformitate cu dispozițiile legale și într-un mod care să nu prejudicieze supraviețuirea exemplarelor sălbatice, se pot lua în considerare și alte circumstanțe ale cauzei (în special buna-credință la cesiunea exemplarelor și încrederea legitimă că eventualii descendenți ai acestora vor putea fi comercializați, precum și, dacă este cazul, dispoziții legale mai puțin stricte în vigoare în Republica Cehă anterior aderării la Uniunea Europeană)?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 36 Prin intermediul primei întrebări formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 1 punctul 3 din Regulamentul nr. 865/2006 trebuie interpretat în sensul că intră în sfera noțiunii de „animale de reproducere”, în sensul acestei dispoziții, ascendenții exemplarelor crescute într-o unitate de creștere a animalelor, care nu s-au aflat niciodată în posesia acestei unități și nu au fost deținuți de aceasta.
- 37 Potrivit unei jurisprudențe constante, în vederea interpretării unei dispoziții de drept al Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de formularea acesteia, ci și de contextul său și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție [Hotărârea din 8 decembrie 2020, Staatsanwaltschaft Wien (Ordine de transfer falsificate), C-584/19, EU:C:2020:1002, punctul 49 și jurisprudența citată].
- 38 În această privință, în primul rând, în ceea ce privește interpretarea literală a articolului 1 punctul 3 din Regulamentul nr. 865/2006, din această dispoziție rezultă că noțiunea de „animale de reproducere” cuprinde toate animalele dintr-o unitate de crescătorie care sunt utilizate pentru reproducere.
- 39 Astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctele 36 și 37 din concluziile sale, modul de redactare a articolului 1 punctul 3 din Regulamentul nr. 865/2006 nu este suficient în sine pentru a înlătura ambiguitatea cu privire la interpretarea care trebuie dată acestei dispoziții, diferitele versiuni lingvistice ale acesteia sugerând accepțiuni diverse. Astfel, în timp ce din mai multe versiuni lingvistice precum versiunile în limbile spaniolă, germană, franceză sau letonă rezultă că numai animalele prezente într-o unitate de creștere, și anume într-un sit determinat care dispune de structuri apte să asigure o creștere a animalelor, intră în sfera noțiunii de „animale de reproducere”, în sensul dispoziției menționate, alte versiuni lingvistice precum versiunile în limbile greacă, engleză, croată sau slovenă au o sferă de cuprindere mai largă, referindu-se la ansamblul animalelor dintr-un proces de creștere și cuprind în mod potențial ascendenții unor exemplare care nu s-au aflat niciodată în mod concret în posesia unei unități de creștere și nu au fost deținuți de aceasta.
- 40 Or, este cert că formularea utilizată în una dintre versiunile lingvistice ale unei dispoziții din dreptul Uniunii nu poate constitui singurul temei pentru interpretarea acestei dispoziții și nici nu se poate atribui respectivei formulări un caracter prioritar în raport cu celelalte versiuni lingvistice, din moment ce dispozițiile dreptului Uniunii trebuie interpretate și aplicate în mod uniform, în lumina versiunilor existente în toate limbile Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 martie 2021, A, C-950/19, EU:C:2021:230, punctul 37 și jurisprudența citată).

- 41 În aceste condiții, trebuie examinat, în al doilea rând, contextul în care se înscrie articolul 1 punctul 3 din Regulamentul nr. 865/2006, precum și obiectivele urmărite de această dispoziție și reglementarea din care face parte.
- 42 În această privință, trebuie arătat, astfel cum indică considerentul (1) al Regulamentului nr. 865/2006, că acesta din urmă are ca obiect, pe de o parte, să asigure punerea în aplicare a Regulamentului nr. 338/97 și, pe de altă parte, să asigure respectarea integrală a dispozițiilor CITES și să garanteze astfel, după cum subliniază considerentul (10) al acestui regulament, protecția cea mai completă posibil a speciilor faunei și florei sălbatice prin controlul comerțului cu acestea.
- 43 Or, după cum a evidențiat doamna avocată generală la nota de subsol de la pagina 19 din concluziile sale, din anexa I la Rezoluția Conf. 12.10 reiese că, în cadrul CITES, înregistrarea unei unități de creștere a animalelor în captivitate impune identificarea precisă a unei astfel de unități, a proprietarului său și a administratorului său, precum și a instalațiilor de adăpostire a animalelor de reproducere. Prin urmare, această noțiune de „unitate” nu poate fi înțeleasă, în cadrul Regulamentului nr. 865/2006, ca făcând referire la un simplu proces de creștere, detașat de orice instalație materială concretă.
- 44 Din ansamblul considerațiilor care precedă reiese că articolul 1 punctul 3 din Regulamentul nr. 865/2006 trebuie interpretat în sensul că nu intră în sfera noțiunii de „animale de reproducere”, în sensul acestei dispoziții, ascendenții exemplarelor crescute într-o unitate de creștere a animalelor care nu s-au aflat niciodată în posesia acestei unități și nu au fost deținuți de aceasta.

Cu privire la a doua și la a treia întrebare

- 45 Cu titlu introductiv, trebuie arătat, în primul rând, că, în temeiul articolului 8 alineatul (1) din Regulamentul nr. 338/97, este interzisă vânzarea de exemplare din speciile incluse în anexa A la acest regulament. Cu toate acestea, articolul 8 alineatul (3) din regulamentul menționat permite statelor membre să deroge de la o asemenea interdicție în special atunci când exemplarele dintr-o specie de animale incluse în această anexă A și care urmează să fie vândute sunt exemplare născute și crescute în captivitate. Potrivit articolului 54 din Regulamentul nr. 865/2006, un exemplar dintr-o specie de animale se consideră născut și crescut în captivitate numai în cazul în care o autoritate de gestionare are certitudinea că, printre altele, animalele de reproducere au fost stabilite în conformitate cu dispozițiile legale aplicabile în momentul achiziției și într-un mod care să nu prejudicieze supraviețuirea speciei respective în natură.
- 46 În al doilea rând, din dosarul de care dispune Curtea reiese că lui ET i s-a refuzat autorizația de a vinde papagalii în discuție în litigiul principal pentru motivul că aceștia nu puteau fi considerați născuți și crescuți în captivitate, în sensul articolului 8 alineatul (3) din Regulamentul nr. 338/97, ca urmare a faptului că exemplarele-bunici au fost importate de un terț în Republica Cehă în mod nelegal. În conformitate cu cele expuse la punctul 44 din prezenta hotărâre, aceste exemplare nu pot fi considerate ca făcând parte din animalele de reproducere deținute de ET, întrucât acesta nu s-a aflat niciodată în posesia lor și nici nu le-a deținut.
- 47 În al treilea rând, din decizia de trimitere rezultă de asemenea că este posibil să se determine, dintre ascendenții papagalilor în discuție în litigiul principal, exemplarele care au fost prelevate în natură, acestea fiind în speță, fapt necontestat de părțile din litigiul principal, exemplarele-bunici.

- 48 Acestea sunt elementele în lumina cărora Curtea răspunde la a doua și la a treia întrebare preliminară.
- 49 Prin urmare, este necesar să se considere că, prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări, care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 54 punctul 2 din Regulamentul nr. 865/2006 coroborat cu articolul 17 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) și cu principiul protecției încrederii legitime trebuie interpretat în sensul că se opune ca un exemplar deținut de un crescător de animale și aparținând unei specii de animale menționate în anexa A la Regulamentul nr. 338/97 să poată fi considerat ca fiind născut și crescut în captivitate, în sensul articolului 8 alineatul (3) din acest regulament, atunci când ascendenții acestui exemplar, care nu fac parte dintre animalele de reproducere ale acestui crescător, au fost dobândiți de un terț înainte de intrarea în vigoare a acestor regulamente, cu încălcarea dispozițiilor legale aplicabile sau într-un mod care prejudiciază supraviețuirea speciei respective în natură.
- 50 În primul rând, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței amintite la punctul 37 din prezenta hotărâre, trebuie să se țină seama nu numai de formularea articolului 54 punctul 2 din Regulamentul nr. 865/2006, ci și de contextul său și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție.
- 51 De asemenea, trebuie subliniat că articolul 8 alineatul (3) din Regulamentul nr. 338/97, în măsura în care constituie o excepție de la norma generală care constă în interzicerea oricărei utilizări comerciale a exemplarelor din speciile care figurează în anexa A la regulamentul menționat, trebuie să fie de strictă interpretare. Prin urmare, condițiile în care articolul 54 punctul 2 din Regulamentul nr. 865/2006 permite să se considere că un exemplar dintr-o specie de animale s-a născut și a fost crescut în captivitate trebuie de asemenea să facă obiectul unei interpretări stricte, în măsura în care această dispoziție urmărește să precizeze domeniul de aplicare al acestui articol 8 alineatul (3).
- 52 După cum a evidențiat doamna avocată generală la punctul 52 din concluziile sale, această constatare este confirmată de articolul II alineatul (1) din CITES, potrivit căruia comerțul cu exemplare din speciile pe cale de dispariție trebuie să fie supus unei reglementări deosebit de stricte pentru a nu le pune și mai mult în pericol supraviețuirea și trebuie autorizat numai în condiții excepționale.
- 53 În al doilea rând, astfel cum a arătat în esență doamna avocată generală la punctul 51 din concluziile sale, articolul 54 punctul 2 din Regulamentul nr. 865/2006 se referă la noțiunea de „stabilire” a animalelor de reproducere. Or, această noțiune are o sferă largă și permite luarea în considerare, în cadrul examinării conformității unor astfel de animale de reproducere cu cerințele impuse de această dispoziție, a unor evenimente anterioare achiziționării propriu-zise a animalelor de reproducere de către crescătorul de animale.
- 54 Această constatare este confirmată de articolul 55 din Regulamentul nr. 865/2006, în temeiul căruia autoritățile competente pot examina ascendența unui animal în vederea aplicării articolului 54 din acest regulament. Rezultă, astfel, după cum a arătat doamna avocată generală la punctul 55 din concluziile sale, că această dispoziție permite autorităților competente să examineze ascendența animalelor de reproducere pentru a verifica dacă au fost respectate criteriile prevăzute la articolul 54 punctul 2 din Regulamentul nr. 865/2006.

- 55 Pe de altă parte, obiectivul urmărit de Regulamentul nr. 865/2006, astfel cum a fost amintit la punctul 42 din prezenta hotărâre, pledează în favoarea interpretării potrivit căreia autoritățile competente au competența de a examina ascendența unor animale de reproducere în cadrul unei cereri de obținere a unui certificat de derogare pentru vânzarea exemplarelor născute și crescute în captivitate.
- 56 În această privință, după cum a subliniat doamna avocată generală la punctul 57 din concluziile sale, condițiile prevăzute la articolul 54 punctul 2 din Regulamentul nr. 865/2006 corespund celor prevăzute la punctul 2 litera (b) subpunctul (ii) litera (A) din Rezoluția Conf. 10.16. Aceasta a fost adoptată având în vedere preocuparea legată de faptul că o mare parte din comerțul cu exemplare declarate născute și crescute în captivitate continuă să fie contrar CITES și rezoluțiilor Conferinței Părților la CITES și poate prejudicia supraviețuirea populațiilor sălbatice ale speciilor în cauză.
- 57 Astfel, interpretarea potrivit căreia autoritățile naționale competente au capacitatea de a examina ascendența unor animale de reproducere este conformă cu obiectivul urmărit de CITES privind consolidarea controlului ascendenței exemplarelor născute și crescute în captivitate.
- 58 În aceste condiții, deși articolul 54 punctul 2 din Regulamentul nr. 865/2006 impune acestor autorități să controleze modul în care ascendenții animalelor de reproducere au fost prelevați în mediul lor natural pentru a se asigura că această prelevare nu a avut loc într-un mod care să prejudicieze supraviețuirea speciei în natură, reiese, în schimb, din însuși modul de redactare a acestei dispoziții că ea nu impune autorităților menționate să controleze dacă ascendenții animalelor de reproducere au fost dobândiți în conformitate cu dispozițiile legale aplicabile la data dobândirii lor, ci numai să se asigure că dispozițiile legale aplicabile dobândirii animalelor de reproducere au fost respectate.
- 59 De asemenea, pentru a stabili dacă animalele de reproducere nu au fost stabilite într-un mod care să prejudicieze supraviețuirea speciei respective în natură ca urmare a prelevării unui ascendent al acestor animale de reproducere în mediul natural, trebuie să se țină seama de starea speciei în cauză la momentul acestei prelevări. În cazul în care, la acea dată, după cum este cazul în speță, această specie intra sub incidența anexei I la CITES, trebuie, în orice caz, să se considere că prelevarea sa a prejudiciat supraviețuirea speciei respective în natură și niciun stat membru nu trebuie să poată acorda o derogare de la interdicția de a vinde exemplarele provenite din acest ascendent, în temeiul articolului 8 alineatul (3) din Regulamentul nr. 338/97.
- 60 În ceea ce privește, în al treilea rând, aspectele practice ale examinării în temeiul articolului 54 punctul 2 din Regulamentul nr. 865/2006, în măsura în care această dispoziție, pe de o parte, impune ca autoritatea competentă să stabilească cu certitudine dacă sunt îndeplinite criteriile enunțate în aceasta și, pe de altă parte, nu stabilește modalitățile unei astfel de examinări, nici mijloacele de probă care permit să se demonstreze dacă aceste criterii sunt îndeplinite, este necesar să se considere că sarcina de a stabili astfel de modalități și astfel de mijloace este lăsată autorităților competente ale statelor membre. Aceste mijloace cuprind permisele sau certificatele prevăzute de același regulament sau orice alt document adecvat care va fi considerat util de către autoritățile naționale competente (a se vedea prin analogie Hotărârea din 16 iulie 2009, Rubach, C-344/08, EU:C:2009:482, punctul 27).

- 61 În consecință, asemenea modalități de examinare pot depinde în special, după cum a subliniat în esență doamna avocată generală la punctele 66 și 67 din concluziile sale, de evaluarea riscurilor în funcție de împrejurările fiecărei spețe și pot include și examinarea documentației referitoare la achiziționarea animalelor de reproducere.
- 62 În al patrulea rând, trebuie subliniat că interdicția de a proceda la vânzarea unor exemplare în cazul în care unul dintre ascendenți a fost dobândit într-un mod care prejudiciază supraviețuirea speciei în natură, care decurge din coroborarea articolului 8 alineatele (1) și (3) din Regulamentul nr. 338/97 cu articolul 54 punctul 2 din Regulamentul nr. 865/2006, nu este incompatibilă cu dreptul de proprietate, astfel cum este consacrat la articolul 17 din cartă.
- 63 În această privință, trebuie amintit că dreptul de proprietate nu constituie o prerogativă absolută și că exercitarea sa poate face obiectul, în condițiile prevăzute la articolul 52 alineatul (1) din cartă, al unei restricții justificate de un obiectiv de interes general recunoscut de Uniune (Hotărârea din 20 septembrie 2016, Ledra Advertising și alții/Comisia și BCE, C-8/15 P-C-10/15 P, EU:C:2016:701, punctul 69, precum și jurisprudența citată).
- 64 Este necesar să se arate că protecția speciilor sălbatice constituie un astfel de obiectiv legitim de interes general (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 iunie 2008, Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers și Andibel, C-219/07, EU:C:2008:353, punctul 27, precum și jurisprudența citată).
- 65 De asemenea, astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctul 77 din concluziile sale, Regulamentele nr. 338/97 și nr. 865/2006 stabilesc un echilibru între acest drept și cerințele legate de protecția speciilor sălbatice. Mai trebuie precizat că astfel de cerințe permit să se justifice ca o comercializare a exemplarelor din speciile pe cale de dispariție să fie, în principiu, interzisă. În ceea ce privește, mai precis, argumentul lui ET potrivit căruia această comercializare poate reduce numărul de capturări de exemplare din aceste specii în natură, este suficient să se arate că o astfel de comercializare contribuie la crearea, la menținerea sau la extinderea unei piețe privind achiziționarea unor astfel de exemplare. Or, legiuitorul Uniunii a putut considera că însăși existența unei astfel de piețe constituie, într-o anumită măsură, un pericol pentru supraviețuirea speciilor pe cale de dispariție.
- 66 În ceea ce privește, în ultimul rând, elementele invocate de instanța de trimitere referitoare la protecția încrederii legitime a lui ET în faptul că acesta putea comercializa descendenții animalelor de reproducere, acestea nu pot conduce la o altă concluzie.
- 67 *Primo*, astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctul 74 din concluziile sale, chiar și în ipoteza în care autoritatea competentă ar ajunge la concluzia că stabilirea animalelor de reproducere era legală la data achiziției lor, această concluzie nu poate fi suficientă în sine pentru a permite să se deroge de la interdicția de a vinde exemplarele provenite din aceste animale de reproducere în măsura în care, astfel cum s-a amintit la punctul 59 din prezenta hotărâre, ar mai trebui să se asigure faptul că stabilirea animalelor de reproducere respective nu a prejudiciat supraviețuirea speciei respective în natură.
- 68 *Secundo*, faptul că, la momentul achiziționării de către ET, în cursul anului 2000, a animalelor de reproducere cadrul de reglementare în vigoare era mai puțin sever, Republica Cehă nefiind încă, la acea dată, membră a Uniunii Europene, nu este nici el relevant.

- 69 În această privință, este suficient să se amintească faptul că domeniul de aplicare al principiului protecției încrederii legitime nu poate fi extins până la a împiedica, în general, aplicarea noii norme în privința efectelor viitoare ale unor situațiilor născute sub imperiul reglementării anterioare [Hotărârea din 21 decembrie 2021, Skarb Państwa (Acoperire de asigurare auto), C-428/20, EU:C:2021:1043, punctul 45 și jurisprudența citată].
- 70 *Tertio*, în ceea ce privește împrejurarea că în speță exemplarele-bunici au fost restituite importatorului lor, în temeiul unei hotărâri judecătorești, este suficient să se arate că, din cauza datei la care această decizie a fost pronunțată, și anume înainte de aderarea Republicii Cehe la Uniunea Europeană, o astfel de decizie nu poate, în orice caz, să constituie un element de luat în considerare pentru a stabili dacă animalele de reproducere de care dispune ET au fost stabilite în conformitate cu articolul 54 punctul 2 din Regulamentul nr. 865/2006.
- 71 Din ansamblul considerațiilor care precedă reiese că articolul 54 punctul 2 din Regulamentul nr. 865/2006 coroborat cu articolul 17 din cartă și cu principiul protecției încrederii legitime trebuie interpretat în sensul că se opune ca un exemplar deținut de un crescător de animale și aparținând unei specii de animale menționate în anexa A la Regulamentul nr. 338/97 să poată fi considerat ca fiind născut și crescut în captivitate, în sensul articolului 8 alineatul (3) din acest regulament, atunci când ascendenții acestui exemplar, care nu fac parte din animalele de reproducere ale acestui crescător, au fost dobândiți de un terț înainte de intrarea în vigoare a acestor regulamente, într-un mod care prejudiciază supraviețuirea speciei respective în natură.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 72 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

- 1) Articolul 1 punctul 3 din Regulamentul (CE) nr. 865/2006 al Comisiei din 4 mai 2006 de stabilire a normelor de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 338/97 al Consiliului privind protecția speciilor faunei și florei sălbatice prin controlul comerțului cu acestea**

trebuie interpretat în sensul că:

nu intră în sfera noțiunii de „animale de reproducere”, în sensul acestei dispoziții, ascendenții exemplarelor crescute într-o unitate de creștere a animalelor care nu s-au aflat niciodată în posesia acestei unități și nu au fost deținuți de aceasta.

- 2) Articolul 54 punctul 2 din Regulamentul nr. 865/2006 coroborat cu articolul 17 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și cu principiul protecției încrederii legitime**

trebuie interpretat în sensul că:

se opune ca un exemplar deținut de un crescător de animale și aparținând unei specii de animale menționate în anexa A la Regulamentul (CE) nr. 338/97 al Consiliului din

9 decembrie 1996 privind protecția speciilor faunei și florei sălbatice prin controlul comerțului cu acestea să poată fi considerat ca fiind născut și crescut în captivitate, în sensul articolului 8 alineatul (3) din acest regulament, atunci când ascendenții acestui exemplar, care nu fac parte din animalele de reproducere ale acestui crescător, au fost dobândiți de un terț înainte de intrarea în vigoare a acestor regulamente, într-un mod care prejudiciază supraviețuirea speciei respective în natură.

Semnături